

CORELAȚIA INTERESULUI PRIVAT CU INSTITUȚIA LICENȚIERII ACTIVITĂȚII DE ÎNTREPRINZĂTOR

CORRELATION OF PRIVATE INTEREST WITH THE INSTITUTION OF ENTREPRENEURSHIP

DOI: [https://doi.org/10.52327/1813-8489.2022.2\(114\).14](https://doi.org/10.52327/1813-8489.2022.2(114).14)

CZU: 347.71:334

Nicolae PASCARU,
doctorand,
Universitatea de Stat din Moldova

SUMMARY

This article aims at a complex analysis of the concept of private interest and its identification both in the regulations of the national legal framework and of other countries, as well as the doctrinal treatment of this concept in the legal literature. The concept of private interest is closely related to the concept of public interest and the licensing of entrepreneurial activity, where the public interest is nothing more than a collection of private interests and the licensing of certain activities is designed to protect the public interest. The legal regulations in which we identify the concept of private interest, are intended to protect the individual, the legal entity, the entrepreneur and any subject of legal relations, from excessive, sometimes abusive intervention by the state in the licensed activity of entrepreneurs. Thus, the private interest is as a guarantor of non-interference in the activity of private subjects to practice a certain licensed activity. At the same time, the combination of private and public interests represents a new paradigm of state regulation of the economy in general, including licensing entrepreneurial activities in particular.

Keywords: private interest, license, public authority, entrepreneurial activity.

REZUMAT

Prezentul articol are drept scop analiza complexă a conceptului de interes privat și identificarea acestuia atât în reglementările cadrului legal național, dar și din alte state, cât și tratările doctrinare ale acestui concept în literatura juridică de specialitate. Conceptul de interes privat este în strânsă legătură cu conceptul de interes public și cu licențierea activității de întreprinzător, or, interesul public nu reprezintă altceva decât o mulțime de interese private, iar licențierea anumitor activități are rolul de a proteja interesul public. Reglementările juridice în care identificăm conceptul de interes privat, au menirea de a proteja persoana fizică, juridică, întreprinzătorul și orice subiect al raporturilor juridice, de intervenția excesivă, uneori abuzivă din partea statului în activitatea licențiată de întreprinzătorilor. Astfel, interesul privat este drept un garant al neingerinței neîntemeiate în activitatea subiecților privați de a practica o anumită activitate licențiată. Totodată, combinarea intereselor private și publice reprezintă o nouă paradigmă a reglementării de stat a economiei la general, inclusiv a activității de întreprinzător prin licență în mod special.

Cuvinte-cheie: interes privat, licență, autoritate publică, activitate de întreprinzător.

Ca punct de pornire pentru identificarea și analiza conceptului de interes privat și identificarea legăturii acestuia cu licențierea activității de întreprinzător, servesc prevederile legislației Republica Moldova. Analizând cadrul legal național, deducem că legiuitorul din Republica Moldova definește expres în cadrul normativ conceptul de „interes privat”. Astfel, potrivit art. 3 din Legea integrității nr. 82 din 25.05.2017, interesul privat este definit ca fiind un interes al persoanelor fizice (personal sau de grup), al persoanelor apropiate acestora sau al persoanelor juridice (departamental, corporativ sau clientelar) de realizare a drepturilor și libertăților, inclusiv în vederea obținerii bunurilor, serviciilor, privilegiilor, avantajelor sub orice formă, a ofertei sau promisiunii lor [1]. De asemenea, potrivit art. 411, alin.(1) și alin. (3) și art.412, alin.(2) din Codul Civil al Republicii Moldova, „Când termenul de decădere a fost stabilit prin contract sau instituit printr-o dispoziție legală care ocrotește un interes privat, partea în favoarea căreia a fost stipulat ori instituit poate să renunțe, după împlinirea termenului, la beneficiul decăderii. Termenele de decădere stabilite de lege în raporturile contractuale se prezumă că protejează doar un interes privat. Instanța de judecată este obligată să invoce și să aplice din oficiu termenul de decădere, cu excepția cazului când acesta protejează doar un interes privat” [2].

Cu titlu de drept comparat, putem menționa că potrivit art. 602 din Codul Civil al României, „legea poate limita exercitarea dreptului de proprietate fie în interes public, fie în interes privat. Limitele legale în interes privat pot fi modificate ori desființate temporar prin acordul părților.” [3]. În context, potrivit art.2 din Codul civil al Federației Ruse, cetățenii și persoanele juridice își dobândesc și își exercită drepturile civile în propria lor voință și în interesul lor [4]. Astfel, reieșind din prevederi-

le cadrului legal prenotat, putem deduce că legiuitorul atribuie interesul privat la categoria de interes al unui subiect de drept privat, care are dreptul prin prisma legii de a acționa într-un anumit mod pentru realizarea anumitor drepturi și libertăți ale sale. În licențierea activității de întreprinzător, interesul privat fiind acela de a obține licența și nemijlocit dreptul a desfășura acea activitate licențiată.

În doctrina națională conceptul de interes privato nu a făcut obiect de cercetare la nici un autor, spre deosebire de doctrina juridică din Federația Rusă, unde acest concept este analizat în cercetările diferitor autori.

De menționat este faptul că în doctrina post-sovietică, chiar de la început a fost acordată o atenție mare naturii juridice a intereselor private, interpretată în curentul general al dezvoltării unei economii de piață, a relațiilor de drept civil, a proprietății private și libertatea activității antreprenoriale. În același timp, s-au format idei despre privat în contextul drepturilor și libertăților constituționale - viața privată a unei persoane în diversele sale manifestări. În acea perioadă, tendința de neintervenție a statului în economie și în viața privată a cetățenilor domina în viața societății ruse, ceea ce explica prevalența dreptului privat și a intereselor private în drept. Această tendință în manifestările sale extreme, după cum subliniază în mod corect unii cercetătorii, a dus la „diminuarea importanței intereselor publice și la hipertrofia intereselor private” [5, pag. 88]. Reieșind din cele expuse, putem menționa că licențierea anumitor activități de întreprinzător are drept scop asigurarea unei balanțe dintre protejarea interesului public al societății, dar și cel privat al întreprinzătorilor de a practica o anumită activitate licențiată.

Autorul rus Gorshunov D. N., consideră că interesul privat „se bazează pe

recunoașterea libertății subiecților individuali de a efectua anumite acțiuni, de a-și exprima atitudinea față de un anumit subiect, proces sau fenomen.” [6, pag. 54].

De asemenea, alt autor rus Kurbatov. A.YA., definește interesele private ca fiind „interese protejate legal care aparțin indivizilor sau grupurilor sociale.” [7, pag. 90].

Reieșind din aceste opinii asupra intereselor private, și coroborându-le cu licențierea anumitor activități de întreprinzător putem menționa că, interesul privat al întreprinzătorului este acela de a obține licența de activitate și de a practica acel gen de activitate licențiat.

În același sens, autorul Vinnik O.M., tratează interesele private ca fiind: „interesele unui cetățean individual (individ), familie, grup de cetățeni, o organizație care nu aparține sferei publice - de stat sau comunale - forma de proprietate”. De asemenea, în opinia autorului prenotat, interesul unui subiect individual poate fi atât privat, cât și public. În ceea ce privește subiectele, interesele pot fi publice, iar în ceea ce privește conținutul, pot fi private. În consecință, același interes poate fi public (pe bază formală) și, în același timp, privat (pe bază de fond)” [8, pag. 112].

Autoarea Sorokina Y. V., consideră că, „inițial legea reflectă interesele societății ca un agregat al membrilor ei (toți sau o anumită parte dominantă) și interesele fiecăruia în mod individual (sau al anumitor membri), juxtapunerea intereselor publice și private a fost folosită pentru a se face distincția între dreptul privat și dreptul public” [9, pag. 11].

Într-o altă opinie, interesele private „sunt întruchipate în drepturile omului, principiile statutului juridic al unei persoane - cu ajutorul lor, o persoană este protejată de interferența statului, de arbitrariile sale, își poate proteja proprietatea privată, drepturile participanților la relațiile de piață și proces democratic” [10, pag. 24].

Alți autori sunt de părere că „interesul privat, pentru a dobândi valoare legală, trebuie să fie obiectivat. Necesitatea unei astfel de obiectivări se datorează faptului că existența unui interes privat, inclusiv utilitatea sa socială (sau cel puțin inofensivitatea), trebuie recunoscută în normele dreptului pozitiv. Această proprietate de orice interes privat se datorează bine cunoscutei axiome potrivit căreia drepturile și libertățile unei persoane se termină acolo unde încep drepturile și libertățile altei persoane” [10, pag. 68].

În continuarea celor prenotate, alți autori, consideră că „spre deosebire de interesul public, interesul privat, precum și procesul de implementare a acestuia în relații publice specifice, nu este inerent proprietății publicității. Cu alte cuvinte, societatea nu măsoară corelația acțiunilor unui anumit individ cu idealurile și așteptările care sunt înrădăcinate în societate” [11, pag. 40].

Potrivit autorului, Osipov A. A, interesul privat poate fi definit ca „un stimulent pentru o persoană de a-și exercita drepturile subiective civile pe baza capacităților sale obiective.” De asemenea, în opinia autorului, interesul ca categorie de drept civil se bazează pe nevoile care motivează o persoană, un grup, indivizii, societatea și statul să întreprindă anumite acțiuni în vederea satisfacerii acestor nevoi prin intrarea în raporturi juridice existente, sau care vizează apariția, modificarea sau încetarea acestora [12, pag. 10].

În opinia autorului Dedov D. I., „interesele private ar trebui să însemne interesele specifice ale unei anumite persoane, pe care aceasta le manifestă într-un anumit raport juridic, indiferent dacă sunt protejate de lege sau nu. Dacă sunt protejate, atunci aceste interese private devin simultan publice” [13, pag. 57].

Potrivit autorului Soifer T. V., „dacă punerea în aplicare a interesului garantat are

ca scop satisfacerea nevoilor individuale ale unei anumite persoane, aceasta ar trebui să fie calificată drept un interes privat” [14, pag. 37].

Unii autori sunt de părere că interesul privat este interesul unei persoane private (cetățean sau organizație), neînregistrată cu atribuții oficiale, în raporturile cu organele administrației publice care acționează ca autorități și ocrotesc interesul public [15, pag. 132].

Autorul Dorokhin S. V., definește interesul privat ca „interesul unei singure persoane, determinându-l, sub influența unor circumstanțe specifice, la un anumit comportament” [16, pag. 72].

În doctrina juridică unii autori sunt de părere că trebuie făcută o distincție între interesul personal și interesul privat. Astfel, interes privat, notează pe bună dreptate Lupare E. B., este mediat de normele civile și ale altor ramuri private de drept, iar personalul poate fi mediat de dreptul public, dar poate exista doar într-o combinație de privat și public [17, pag. 50].

În opinia autorului Dorokhov S.V., „interesele private nu pot exista fără cele publice” [18, pag. 11].

Un alt aspect aferent definirii conceptului de interes privat, se referă la coraportul acestui concept cu cea de interes public. În acest sens, putem identifica următoarele trăsături caracteristice ambelor concepte, și anume: interesul privat privește indivizii și, prin urmare, este întotdeauna important exclusiv pentru această persoană, iar interesul public se referă la interesul întregii societăți.

Realizarea intereselor publice este o condiție pentru realizarea intereselor private. În acest sens, se pune întrebarea: nu este interesul public dominant, deoarece întărește poziția persoanelor private. Luând în considerare efectul invers al legii asupra intereselor, este de asemenea logic să presupunem că interesele private sunt

în concordanță cu cele publice care au primit deja confirmare legală (adică le sunt supuse) și faptul că între aceste două categorii ar trebui să existe o balanță și un echilibru. Combinația dintre interesele publice și cele private în activitatea de întreprinzător, se manifestă prin faptul că, asigurând în același timp protecția intereselor unor subiecți, statul, cu ajutorul reglementării legale, stabilește limitele de manifestare a altor subiecți, astfel fiind stabilit un echilibru dintre interesele mai multor subiecți. De asemenea, putem menționa faptul că în activitatea de întreprinzător practică prin intermediul licenței, interesele publice și cele private se află într-o stare de interacțiune complexă, uneori aceste interese fiind contradictorii, dar care mereu se influențează reciproc, iar natura acestei interacțiuni depinde de o serie de factori cum ar fi: economici, sociali, politici, dar și gradul de dezvoltare al instituțiilor statului, în mod special instituțiile abilitate cu dreptul de a elibera licențe în activitatea de întreprinzător.

Reieșind din cele prenotate, precum și din prevederile cadrului normativ și din abordările doctrinare identificate ale interesului privat, putem deduce mai multe concluzii, după cum urmează:

1. Interesul privat, inclusiv în activitatea de licențiere a activităților de întreprinzător este „prezent” în normele de drept și prezența acestuia decurge din sensul normei. Acesta, în opinia noastră, este un defect al legislației, întrucât creează un obstacol în calea înțelegerii corecte a interesului privat atunci când acesta este protejat de stat.

2. Analiza cadrului normativ național, ne permite să concluzionăm că categoria „interes privat” este prezentă în lege și este protejată de aceasta din urmă. În procesul legislativ, legiuitorul prevede un anumit grad de reflectare a intereselor private și a protecției acestora, cu toate aces-

tea, interesul privat nu este întotdeauna clar definit în lege.

3. Interesele private sunt un ansamblu de drepturi care își extind efectul asupra indivizilor, cetățenilor, reglementând relațiile personale de proprietate și non-proprietate ale cetățenilor asociați acestora.

4. Interesul privat acționează ca un motor al activității umane care vizează satisfacerea propriilor nevoi și realizarea interesului.

5. În activitatea de întreprinzător, conceptul de interes privat ca o categorie juridică independentă, interacționează strâns cu dreptul subiectiv și obiectiv în procesul de satisfacere a nevoilor unei persoane (întreprinzătorului) care nu contravin legislației.

6. O analiză a conceptelor de interes public și privat oferă motive pentru a trage concluzia că orice interes public constă în suma intereselor private. Din acest motiv, fiecare interes al subiectului unic, luat separat, este un interes privat. Interesul privat va fi atunci când beneficiul este primit de o anumită persoană. Dacă subiectul este întregul popor, atunci acest subiect va avea doar interes public. Dacă luăm în considerare o anumită persoană, separat de totalitatea persoanelor incluse în subiectul de masă (persoane), atunci satisfacerea interesului va fi întotdeauna privată.

7. În activitatea de întreprinzător, interesul privat reprezintă un puternic stimu-

lent pentru dezvoltarea producției, a serviciilor.

8. Interesele private sunt întruchipate în drepturile omului, cu ajutorul lor, o persoană este protejată de ingerința arbitrară a statului în activitatea indivizilor, interesul privat protejează proprietatea privată, drepturile participanților la relațiile de piață etc.

9. În același timp, pe fondul proceselor de globalizare a activităților, inclusiv activitățile de întreprinzător practicate prin intermediul licențelor, modernizare, convergența sistemelor juridice naționale, respectul pentru interesele private, drepturile omului și libertățile, problemele protejării și protejării atât a intereselor semnificative din punct de vedere social, cât și a intereselor indivizilor dobândesc un nou sunet și noi unghiuri de cunoaștere.

10. Așa cum am putut să deducem, în multe cazuri, atenția hipertrofiată la interesele publice în licențierea activității de întreprinzător, încalcă inevitabil interesele private ale întreprinzătorilor, și de cele mai dese ori nu le permite să se dezvolte dinamic și să fie pe deplin realizate. Astfel, în multe cazuri, nemulțumirea față de politica de stat în curs intensifică confruntarea dintre autoritățile de licențiere și mediul privat reprezentat de întreprinzători, în care un echilibru adecvat între interesele private și cele publice devine uneori practic imposibil.

BIBLIOGRAFIE

1. [1] Art. 3 din Legea integrității nr. 82 din 25.05.2017. Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 229-243 art. 360 din 07.07.2017.

2. [2] Art. 411 și art. 412 din Codul Civil al Republicii Moldova din 06.06.2002. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.82-86 din 22.06.2002, modernizat prin Legea nr.133 din 15.11.2018 privind modernizarea Codului Civil și modificarea unor acte legislative, în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 467-479 din 14.12.2018. Republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 66-75 din 01.03.2019.

3. [3] Art. 602 din Codul Civil al României din 17.07.2009. Monitorul Oficial al României nr. 505 din 15.07.2011.

4. [4] Art. 2 din Codul civil al Federației Ruse (prima parte) din 30.11.1994 N 51-FZ (ed. din 28.06.2021, astfel cum a fost modificat la 08.07.2021).
5. [8] Вінник О. М. Теоретичні аспекти правового забезпечення реалізації публічних і приватних інтересів в господарських товариствах. КНУ імені Тараса Шевченка. К., 2004. 631 с. 112.
6. [13] Дедов Д. И. Юридический метод: научное эссе. М.: Волтерсклувер, 2008, с. 57.
7. [16] Дорохин С. В. Деление права на публичное и частное : конституционно-правовой аспект. М., 2006, с. 72.
8. [18] Дорохин С. Д. Деление права на публичное и частное. М., 2008, с.11.
9. [6] Горшунов Д. Н. Интерес в частном праве: вопросы теории [Текст]. Д. Н. Горшунов: монография. Казань: Казанский гос. ун-т им. В.И. Ульянова-Ленина, 2005, 758, с. 54.
10. [5] Курбатов А. Я. Обеспечение баланса частных и публичных интересов - основная задача права на современном этапе // Хозяйство и право, 2001, № 6, с. 88–97.
11. [7] Курбатов А. Я. Сочетание частных и публичных интересов при правовом регулировании предпринимательской деятельности [Текст]. А. Я. Курбатов. М., 2001, 212, с. 90.
12. [10] Козлова В. Н. „ПОНЯТИЕ ПУБЛИЧНЫХ И ЧАСТНЫХ ИНТЕРЕСОВ И ИХ СООТНОШЕНИЕ” «Государственная власть и местное самоуправление», 2011, N 7, с. 21-29, с. 24.
13. [17] Лупарев Е. Б. Поддержание баланса личных и публичных интересов в сфере государственного управления в свете Кодекса административного судопроизводства России // Административное право и процесс, 2015, № 11, с. 49–52.
14. [12] Осипов А. А. Интерес и субъективное гражданское право. М., 2011, с. 9-10.
15. [9] Сорокина Ю. В. Частное и публичное право как явление правового дуализма. Материалы Международной научно-методической конференции «Проблемы взаимодействия отраслей частного права: доктрина и методика преподавания» г. Воронеж, 3-4 марта 2006 г. Воронеж: Изд-во Воронежского государственного ун-та, 2006, с. 9-22, с. 11.
16. [11] Соловьев В.С. Право и нравственность. Минск, 2001, с. 40.
17. [14] Соيفер Т. В. Частные и публичные интересы: проблемы квалификации // Новое в гражданском законодательстве: баланс публичных и частных интересов: материалы для VII Ежегодных научных чтений памяти профессора С. Н. Братуся / отв. ред. Н. Г. Доронина. М.: Институт законодательства и сравнительного правоведения при Правительстве Российской Федерации; ИД «Юриспруденция», 2012, 472, с. 37.
18. [15] Экимов А. И. Интересы и право в социалистическом обществе. Л.: Изд-во Ленинградского ун-та, 1984, с.132.

Prezentat: 18 aprilie 2022

E-mail: pascarunicolae95@gmail.com